

Kirjoittamisen tutkimuksen päivät

Helsingin yliopisto 5.–6.2.2015

ESITELMIEN ABSTRAKTIT

Kirjoittamisen ekologia – näkökulma lukiolaisten kirjoittamisen tutkimukseen

Satu Erra, Jyväskylän yliopisto

Nykykäsitysten mukaan oppiminen on prosessi, jossa yksilö osallistuu sosiokulttuuriseen ympäristöön ja rakentaa identiteettiään: opiskellessaan kirjoittamista lukiolainen siis muodostaa käsitystään kirjoittamisesta, sen oppimisesta sekä itsestään. Käsittelen esitelmässäni tekeillä olevaa kirjoittamisen väitöstutkimustani, joka tarkastelee lukiolaisten kirjoittajaidentiteettiä ja kirjoittamisen kontekstia ekologisesta näkökulmasta. Aineistoni koostuu pääasiassa opiskelijoiden omaa kirjoittamista pohdiskelevista teksteistä, joiden erittelyyn sovelletaan mikro-retorista analyysiä (ks. Oddo 2013).

Keskityn esitelmässäni siihen, miten ekologinen näkökulma soveltuu lukiokirjoittamisen tutkimukseen. Biologiassa ekologia merkitsee organismin ja sen ympäristön vuorovaikutussuhdetta, ja kun käsitettä sovelletaan kirjoittamiseen, tarkoitetaan sillä yksinkertaisimmillaan kirjoittamisen ja sen kontekstin vuorovaikutusta: kirjoittaminen on osa sitä määrittävää ympäristöä ja vaikutus on molemminpuolista. Ekologisen kirjoittamisen keskeinen opinkappale on, että ihminen toimii aktiivisena osana yhteisöä ja jatkuvassa yhteydessä erilaisten sosiaalisesti muodostuneiden järjestelmien kanssa. (Cooper 1986; Barton 2007; ks. myös Van Lier 2004.)

Käsitän kirjoittajaidentiteetit kielellisinä ja sosiaalisina konstruktiona, jotka ovat sekä muuttuvia että moninkertaisia. Kirjoittajaidentiteetin käsitettä määrittellessäni tukeudun Ricoeurin (1992) narratiivisen identiteetin teoriaan sekä Roz Ivaničin (1998) tutkimuksiin. Esitän kuitenkin, että juuri ekologinen näkökulma sopii hyvin identiteettien tarkasteluun: tutkimuksessani selvitän, millaisia positioita lukiokirjoittamisen ekosysteemi opiskelijoille tarjoaa ja miten opiskelijoiden suhteet kirjoittamisen sosiokulttuuriseen kontekstiin henkilöineen ja tapahtumineen näyttäytyvät heidän kirjoitelmissaan. Tutkimuksellani tuotan tietoa, joka on tärkeää opetusta, opetussuunnitelmia ja ylioppilaskoetta kehitettäessä.

Asiasanat: kirjoittamisen ekologia, kirjoittajaidentiteetit, lukio, kirjoittamisen opettaminen

Lähteet

- BARTON, DAVID 2007: *Literacy. An introduction to the ecology of written language*. 2. edition. Blackwell Pub, Malden.
- COOPER, MARILYN 1986: The ecology of writing. – *College English* 48: 364–375.
- IVANIČ, ROZ 1997: *Writing and identity. The discursive construction of identity in academic writing*. Studies in written language and literacy vol. 5. John Benjamins, Amsterdam.
- ODDO, JOHN 2013: Discourse-based methods across texts and semiotic modes: three tools for mikro-rhetorical analysis. – *Written Communication* XX(X): 1–40
- RICOEUR, PAUL 1992 [1990]: *Oneself as another*. [Soi-même comme un autre] Englanniksi kääntänyt Kathleen Blamey. The University of Chicago Press, Chicago.
- VAN LIER, LEO 2004: *The Ecology and semiotics of language learning. A sociocultural perspective*. Kluwer Academic Publishers, Boston.

Lehtijuttujen sitaattien tekemisen käytänteet

Lauri Haapanen, Helsingin yliopisto

Esitelmäni käsittelee lehtijuttujen suoria lainauksia eli sitaatteja. Toimitustyön opaskirjallisuudessa sitaatit määritellään usein *muodon* ja *merkityksen* kautta: Haastattelupuheen ja siitä tehtyjen sitaattien tulee olla muotonsa puolesta sanatarkkoja, ja silloinkin, kun muotoa joudutaan hieman muuttamaan, merkityksen tulee säilyä samana. Aineistoni, joka koostuu informanttitoimittajien journalististen haastatteluiden nauhoituksista (data 1) sekä näiden haastatteluiden pohjalta tehdyistä lehtijutuista (data 2), kuitenkin osoittaa, että alku- ja lopputekstin suhde on paljon edellä esitettyä monimutkaisempi. Niinpä ehdotan esitelmässäni uudenlaista luentaa sitaateista ja siteerauksesta: Journalistinen haastattelu ja sen perusteella tehty lehtijuttu sitaatteineen on nähtävissä *tekstilajiketjuna* (Fairclough 1992). Tekstilajiketjussa tietty tekstilaji muokkautuu toiseksi tekstilajiksi “säännöllisellä ja odotuksenmukaisella tavalla”. Analyysini perustuu kolmeen dataan (datat 1 ja 2 sekä data 3, joka rakentuu informanttitoimittajille tehdyistä nk. Stimulated Recall -haastatteluista) ja sen tavoitteena on selvittää tekstilajien ketjuuntumiseen vaikuttavia tekijöitä (ks. Grounded Theory Method). Analyysini mukaan tekstilajista toiseen muokkautumista ohjaavat yhtäältä yleiset journalistiset tavoitteet ja rajoitukset, toisaalta kyseisen juttutyypin/-paikkaan ja kolmanneksi kyseiseen lehteen yleisemmin liittyvät pyrkimykset, ehdot ja ohjeistukset. Lisäksi haastattelupuheen ja lehtijutun ja sen sitaattien suhteeseen vaikuttavat toimitukselliset työkäytänteet ja resurssit.

Avainsanat: suora lainaus, sitaatti, lehtijuttu, journalismi, työkäytänteet

Lähteet

Fairclough, Norman 1992. *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.

Matkalla systemaattiseen katsaukseen peruskouluikäisten kirjoittamisesta

Mari Hankala, Elina Harjunen, Merja Kauppinen, Pirjo Kulju, Johanna Pentikäinen & Sara Routarinne (Helsingin yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Tampereen yliopisto, Karvi)

Raportoimme esityksessämme kokemuksia systemaattisen katsauksen tekemisestä kirjoittamisen tutkimuksessa. Tuomme esiin niitä syitä, joiden vuoksi on perustellumpaa tarkastella kirjoittamisen tutkimusta juuri systemaattisen katsauksen eikä esimerkiksi meta-analyysin tai kartoituksen avulla. Perusteluna on esimerkiksi kohdealueen tutkimuksen monipolvisuus, monitieteisyys sekä monimenetelmäisyys. Valitsemamme systemaattisen metodin avulla kartoitetaan tiettyä ilmiötä tai aihealuetta valitun näkökulman mukaisesti. Jotta systemaattinen katsaus ei jäisi vain selvitykseksi, sen tulokset on suhteutettava johonkin sisältöalueeseen tai niitä on käytettävä määriteltäisiin tarkoitukseen (Graham ym. 2012; Harden & Thomas 2010).

Kuvaamme esityksessämme tutkimusprosessin eri vaiheita: tutkimuskysymysten muodostamista, hakutermien valintaa, hakujen toteuttamista sekä eri tietokannoista että myös tekijähakuna, aineiston kylläntymistä sekä aineiston rajaamisen kysymyksiä ongelmien, ratkaisujen ja löytämisen näkökulmista. Haimme tulosten suhteutukselle kohteita opetuksen käytännöstä, koulutuspoliittisista uudistuksista ja koko opetus- ja koulutuskentän murroksesta.

Käytämme systemaattista katsausta tunnistamaan niitä metodeita ja aineistoja, joita perusopetusikäisten kirjoittamisen tutkimuksissa on käytetty. Tavoitteena on arvioida tulosten pohjalta tutkimusten yhtenäisyyttä, kehitellä uusia näkökulmia kirjoittamisen opetuksen tutkimukseen sekä yhdistää tutkimusta, poliittista päätöksentekoa ja kirjoittamisen opetuksen käytäntöä toisiinsa. Tutkimusprosessi on johtanut myös pohtimaan kysymystä siitä, milloin kirjoittaminen on tutkimuksen kohteena, milloin jonkin muun ilmiön selvittämiseen liittyvä taustamuuttuja tai vain aineiston hankkimisen väline. Toinen keskeinen aineiston rajaamiseen liittyvä kysymys on, mikä on tieteellistä tutkimusta, mikä pedagogista neuvokkirajallisuutta.

Asiasanat: systemaattinen katsaus, kirjoittaminen, peruskoulu, äidinkieli ja kirjallisuus

Lähteet

Graham, S., Kiuvara, S., McKeown, D. & Harris K. R. 2012. A meta-analysis of writing instruction for students in the elementary grades. *Journal of Educational Psychology* 104 (4), 489–496.

Harden, A. & Thomas, J. 2010. Mixed methods and systematic reviews: Examples and emerging issues. Teoksessa A. Tashakkori & C. Teddlie (toim.) *SAGE handbook of mixed methods in social & behavioral research*. Second edition. Los Angeles: Sage, 749–774.

Tutkimusviestintä: uudet tarpeet, tavoitteet ja muodot

Heli Harrikari, Tampereen teknillinen yliopisto & Heidi Rontu, Aalto-yliopisto

Tutkimuksesta viestiminen on muuttanut muotoaan. Monologisen paperille kirjoittamisen rinnalle ovat tulleet sähköisissä medioissa kirjoittaminen, dialoginen osallistuminen erilaisissa virtuaalisissa yhteyksissä sekä sujuva suullinen viestintä eri tilanteissa (esim. Juholin 2008). Yliopistojen tutkimusviestinnän opetuksen tulisi vastata uusiin tutkimusviestinnän tarpeisiin (ks. Karvonen et al. 2014). Tutkimusviestinnän opetus yliopistoissa keskittyy kuitenkin edelleen enimmäkseen perinteiseen yksin kirjoittamiseen sekä yksilöesitysten pitämiseen. Usein opetus on lisäksi jakautunut kahtia yliopistojen kielikeskusten ja ainelaitosten välillä. Yhteistyö on satunnaista, ja kokonaiskuva opetuksesta puuttuu. Myös kielirajat vaikuttavat opetuksen järjestämiseen; suomenkielinen opetus kulkee usein omaa opintopolkuaan, samoin englanninkielinen opetus.

Tässä esityksessä käymme läpi tutkimushankkeemme tavoitteet, aineiston ja tutkimusmenetelmät. Tavoitteena on saada palautetta erityisesti aineisto- ja metodivalinnoista. Tutkimuksellamme on kolme päätavoitetta:

1. Kartoittaa opiskelijan tutkimusviestintätarpeet.
2. Kartoittaa tutkimusviestinnän opetuksen nykytila yliopistoissa.
3. Esittää edellisten pohjalta uusi tutkimusviestinnän opetuksen ja oppimisen malli.

Tutkimusaineisto keskittyy teknis-tieteelliseen alaan, kohteina Aalto-yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto, sekä luonnontieteelliseen alaan, kohteena Jyväskylän yliopisto. Aineisto koostuu seuraavasti:

- suomen- ja englanninkieliset tieteelliset tekstit
- opiskelijoiden, tutkijoiden, opettajien, ohjaajien ja sidosryhmien haastattelut
- opetus- ja ohjaustilanteiden havainnointi

Aineiston valinnassa tavoitteena on koota mahdollisimman laaja otanta erilaisia tekstilajeja, (artikkeli, essee, katsaus, referaatti, kriittinen eli kommentoitu referaatti, opinnäytetyöt, raportti ja työselostus (Kinnunen & Löytty 2002)). Haastateltavat ovat opiskelussa eri vaiheissa olevat opiskelijat ja uran eri vaiheissa olevat tutkijat, ohjaajat, koulutusohjelmien vastuhenkilöt, opetuksesta vastaavat vararehtorit/dekaanit. Sidoryhmään kuuluu tieteellisten julkaisujen toimituskunnan jäseniä, tutkimushankkeiden rahoittajia, poliittisia päättäjiä (eduskunta, kuntataso) ja toimittajia. Haastattelut ovat puolistrukturoituja yksilö- ja ryhmähaastatteluja (esim. Ruusuvuori & Tiittula 2005). Opetus- ja ohjaustilanteiden havainnoinnissa sovelletaan etnografista menetelmää (Lappalainen et al. 2007, ks. Svinhufvud 2013).

Asiasanat: tutkimusviestintä, yliopisto-opetus, muuttuneet viestintätarpeet

Lähteet

- Juholin, E. 2008. Viestinnän vallankumous. Helsinki: WSOY.
- Karvonen, E., Kortelainen, T. & Saarti, J. 2014. Julkaise tai tuhoudu! Johdatus tieteellisen viestintään. Tampere: Vastapaino.
- Kinnunen, M. & Löytty, O. (toim.) 2002. Tieteellinen kirjoittaminen. Vastapaino. Tampere 2002.
- Lappalainen, S., Hynninen, P., Kankkunen, T., Lahelma, E. & Tolonen, T. (toim.) 2007. Etnografinen metodologia. Tampere: Vastapaino.
- Ruusuvuori, J & Tiittula, L. (toim.) 2005. Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere; Vastapaino.
- Svinhufvud, K. 2013. Opinnäytteen kirjoittaminen vuorovaikutuksena : Keskusteluanalyttinen tutkimus graduseminaarien ja gradunohjaustapaamisten vuorovaikutuksesta. Helsinki: Unigrafia.

Kuinka lista kirjoitetaan? Intertekstuaalinen ketju listan muoto- ja merkitysrakenteen motivoijana

Suvi Honkanen, Vaasan yliopisto

Listoille ominaisen luetteloinnin on esitetty olevan olennainen osa virastojen retoriikkaa (Karvonen 1996). Esitelmässäni kuvaan kirjoitettujen listojen intertekstuaalista muovautumista ammatillisessa kontekstissa, jossa listojen avulla viedään eteenpäin laajaa organisaatiouudistusta. Tavoitteenani on osoittaa, kuinka listan kirjoittamista edeltävän työskentelyprosessin piirteet selittävät listan muoto- ja merkitysrakennetta.

Aineistoni on peräisin suomalaisesta kaupunkiorganisaatiosta. Se muodostuu joukosta tekstejä ja keskusteluita, jotka on tuotettu organisaatiouudistuksen esiselvitysvaiheessa. Käsittelen toisiinsa kytkeytyviä tekstejä ja keskusteluita intertekstuaalisina ketjuina (Fairclough 1992). Ketjuissa tapahtuvat muoto- ja merkitysrakenteen muutokset käsitteistän uudelleenkontekstualisoinneiksi, joiden myötä ketjussa aiemmin sanottua muovataan uuden kontekstin tarpeisiin (Linell 1998).

Tarkasteluni lähtökohtana on kaksi listaa, jotka uudistushankkeen projektipäällikkö on muotoillut esiselvitysvaiheen loppuraporttiin. Molempien funktiona on dokumentoida, millaisiin teemoihin projektiryhmän työskentely on ennen raportin kirjoittamista kohdistunut. Lisäksi kummankin taustalle muodostuu lajirakenteeltaan samanlainen intertekstuaalinen ketju. Demonstroin ensin, että loppuraportin listat uudelleenkontekstualisoivat oman ketjunsä aiempia listoja eri tavoin. Sitten selitän eroja fokusoimalla kokouskeskusteluihin, joissa aiempia listoja käsitellään suullisesti. Tulokseni vihjaavat, että uudelleenkontekstualisointikäytänteiden erot kytkeytyvät siihen, kuinka aiempia listoja kokouskeskustelussa evaluoidaan. Keskeisiä ovat projektin johdon vuorot, joissa arvioidaan listojen onnistuneisuutta sekä relevanssia hankkeen jatkon kannalta.

Avainsanat: listat, intertekstuaalinen ketju, uudelleenkontekstualisointi

Lähteet

Fairclough, Norman (1992). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.

Karvonen, Pirjo (1996). Sitä ja tätä komiteakielestä. – *Kielen kannoilla: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 20 vuotta*, 30–40. Toim. Ritva Liisa Pitkänen, Helena Suni & Satu Tanner. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.

Linell, Per (1998). Discourse across boundaries: On recontextualizations and the blending of voices in professional discourse. *Text* 18, 143–157.

”Kuin myrskypilvi pään päällä”

– kieltenopiskelijoiden ajatuksia gradun kirjoittamisesta

Anne Huhtala, Helsingin yliopisto

Ihannetapauksessa gradun kirjoittaminen on luonteva osa (myös) kielten yliopisto-opintoja ja tilaisuus syventää ja laajentaa omaa osaamista. Todellisuus on usein toisenlainen. Tutkielmien ohjaajan näkökulmasta minua on jo pitkään askarruttanut se, miten prosessista olisi mahdollista tehdä kieltenopiskelijoille kokemuksena mielekkäämpi osa opintoja. Tästä syystä ryhdyin pari vuotta sitten tutkimaan kirjoittamista osana kieliopintoja sekä opiskelijoiden ajatuksia omasta kirjoittamisestaan.

Tämän tutkimuksen aineisto koostuu kirjoitelmista, joissa kieltenopiskelijat pohtivat suhdettaan kirjoittamiseen yleensä ja gradun kirjoittamiseen erityisesti. Aiemmin olen eri yhteyksissä tarkastellut osia aineistostani muun muassa diskursiivisesta näkökulmasta. Tässä esitelmässä kerron osatutkimuksesta, jossa olen käynyt läpi ruotsinkielisiä kirjoitelmia lähinnä sisällönanalyysin keinoin (esim. Eskola & Suoranta 2003) ja metaforien kautta (Lakoff & Johnson 1980). Tarkastelen sitä, millaisena gradun kirjoittaminen nähdään ja miten graduprosessia kuvaillaan. Esittelen opiskelijoiden graduprosessista esille nostamia positiivisia ja negatiivisia piirteitä, samoin kirjoitelmista löytyviä ehdotuksia siitä, miten tutkielman kirjoittamisesta voisi tehdä opiskelijoiden kannalta mielekkäämpää ja motivoivampaa.

Alustavien tulosten perusteella voi todeta, että vain osa opiskelijoista näkee tutkielman kirjoittamisen antoisana ja oppimista edistävänä asiana. Varsin monen mielestä koko graduprosessi on kuitenkin turhauttava opintojen koetinkivi, aikasyöppö ja välttämätön paha. Tutkimusintressini on pohjimmiltaan hyvin käytännöllinen: toimivien keinojen etsiminen kirjoitusprosessin sujuvoittamiseksi, jotta myös gradua vaille valmiit kieltenopiskelijat saisivat tutkielmansa kirjoitettua – ja tuntisivat ehkä saaneensa prosessista jotain iloakin.

Asiasanat: kirjoitusprosessi, gradu, metaforat

Lähteet

Lakoff, George & Johnson, Mark. 1980. *Metaphors we live by*. Chicago: Univ. of Chicago Press

Eskola, Jari & Suoranta, Juha. 2003. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.

Yhdyslause, retorinen kuvio ja tekstityyppi

Suomenkielisen ylioppilasaineen dialogisuuden hallintaa hahmottamassa

Riitta Juvonen, Helsingin yliopisto

Esitelmässä tarkastelen, millaisin kielen- ja tarkemmin tekstintutkimuksen välinein suomenkielisen ylioppilasaineen dialogisuuden hallintaa voi lähestyä. Dialogisuuden hallinnalla tarkoitan laajasti ottaen sitä, a) miten tekstissä otetaan huomioon puheenaiheesta sanottu ja b) miten vuorovaikutus rakentuu tekstissä tekijän ja oletetun lukijan välille (ks. Martin & White 2005: 92–93). Esitelmä perustuu väitöstutkimukseeni (Juvonen 2014) keskeisiin tuloksiin ja pohtii niiden menetelmällistä antia. Tutkimuksen aineistona on ollut keväällä 2005 kirjoitettuja ylioppilastutkinnon äidinkielen kokeen kirjoitelmia.

Esitelmäni fokuksessa ovat kehystämisen yhdyslauseiksi kutsuttujen rakenteiden ympärille muodostuvat dialogisuuden hallinnan retoriset kuviot. Kehystämisen yhdyslauseissa perinteisesti päälauseeksi katsottu kehyslause kehystää *että*-, *kuinka*- tai *miten*-lauseen, ja sivulause voidaan tulkita koko yhdyslauseen objekti- tai subjektitäydennykseksi (esim. *On ikävää / Tiedän, että ihmiset ottavat kesäkissoja* tai *Ihmettelen, kuinka ihmiset ottavat kesäkissoja*). Yhdyslauseiden ympärille muodostuvat kuviot ovat enemmän tai vähemmän vakiintuneita, lauserajat ylittäviä ja vaihteittain toteutuvia. Niistä selväpiirteisimmät liittyvät myönnytykseen, väitteiden kilpailuun, päättelyyn ja topiikin suuntaamiseen. Kuviot myös jäsentävät tekstiä laajastikin. Keskeistä on, että kuvioden sidosteisuus perustuu siihen, miten lukijan odotetaan reagoivan tekstissä esitettyihin asiointiloihin ja asiointilojen välisiin suhteisiin (ks. Hoey 2001; Thompson & Zhou 1999).

Keskeinen huomio on, että retorisia kuvioden muodostumiseen vaikuttaa paitsi yhdyslauseen muotoilu, myös sen tekstikonteksti ja tarkemmin tekstityyppi (kuvaileva, kertova tai erittelevä; vrt. Werlich 1976). Esitelmässä pureudutaan erityisesti siihen, mikä on tekstityypin osuus retorisen kuvion syntymisessä ja milloin ylipäänsä on luontevaa puhua dialogisuuden hallinnan retorisesta kuviosta. Kysymystä pohditaan tarkastelemalla myös tapauksia, joissa kehystämisen yhdyslauseet eivät ole osa retorista kuviota vaan esiintyvät paikallisina.

Asiasanat: tekstin dialogisuus, retorinen kuvio, yhdyslause, tekstityyppi, koulukirjoittaminen

Lähteet

- HOEY, MICHAEL 2001: *Textual interaction: An introduction to written discourse analysis*. London: Routledge.
- JUVONEN, RIITTA 2014: *Kirjoitelma ja tekijän ääni. Kehystämisen yhdyslauseet suomenkielisen ylioppilasaineen dialogisuuden hallinnassa*. Väitöskirja. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrialaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- MARTIN, J. R. – WHITE, P. R. R. 2005: *The language of evaluation: Appraisal in English*. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- THOMPSON, GEOFF – ZHOU, JIANGLIN 1999: Evaluation and organization in text: The structuring role of evaluative disjuncts. – Susan Hunston & Geoff Thompson (toim.), *Evaluation in text: Authorial stance and the construction of discourse* s. 121–141. Oxford: Oxford University Press.
- WERLICH, EGON 1976: *A text grammar of English*. Heidelberg: Quelle & Meyer.

Geneettinen kritiikki – kirjoitusprosessien tutkimusmetodi

Hanna Karhu, Helsingin yliopisto

Ranskassa 1970-luvun alussa syntynyt geneettinen kritiikki tutkii kirjallisten teosten kirjoitusprosesseja käsikirjoituksista. Kirjailijoiden muistiinpanot, luonnokset, työkäsikirjoitukset ja muutoksia sisältävät oikovedokset sisältävät kirjoitusta, jonka analyysin avulla voidaan tutkia miten ilmaisu hakee muotoaan ja kirjallinen teos syntyy. Tutkimussuuntaus on keskittynyt kirjapainotaidon jälkeen syntyneiden teosten syntyprosessien tutkimukseen ja painopiste on käsikirjoitetuissa käsikirjoituksissa.

Tutkimuksen kohteena on esiteksti (*avant-texte*), joka on kriittisesti koottu käsikirjoituskorpus. Käsikirjoituksista laaditaan transkriptiot eli aukikirjoitukset ja kirjoituksen muutoksia tarkastellaan versio versiolta. Tutkimus voi keskittyä esimerkiksi johonkin tiettyyn teokseen, teoksen osaan (esimerkiksi erilaisiin loppuratkaisuihin) tai laajemmin kirjoittamisen käytänteisiin ja tapoihin. Kirjoitusprosessia pyritään tarkastelemaan sen oman logiikan mukaan. Tutkimuksen kohteena voivat olla siis myös erilaiset kirjoituksen sivupolut ja julkaistuista teoksista poistetut rönsyt, ei suinkaan vain se miten julkaistu teos jäljittyy käsikirjoituksiinsa.

Geneettisen kritiikin piirissä on tehty kirjoittamiseen liittyviä yleisiä havaintoja. Osa kirjailijoista kirjoittaa suunnitelmallisesti, eli laatii erilaisia suunnitelmia ennen varsinaiseen kirjoittamistyöhön ryhtymistä. Toiset taas ryhtyvät kirjoittamaan teosta ilman etukäteissuunnitelmaa. Teosten syntyaineistot voidaan jakaa karkeasti kolmeen luokkaan: suunnitteluvaiheeseen, tekstualisaation vaiheeseen sekä viimeistelyvaiheeseen käsikirjoituksiin.

Keskityn esitelmässäni kirjallisuudentutkimuksellisten näkökulmien esittelyyn, vaikkakin geneettinen kritiikki on laaja sateenvarjokäsite, jonka alle mahtuu myös esimerkiksi kielitieteellistä tutkimusta. Geneettisen kritiikin saralla on tarkasteltu muun muassa miten erilaisia loppuratkaisuja tai henkilöhahmoja on työstetty, miten teos on kiinnitetty osaksi tiettyä lajia ja miten pohjatekstien jälkiä on häivytetty tai korostettu kirjoitusprosessissa. Havainnollistan esitystäni runoilija Otto Mannisen (1872–1950) käsikirjoitusten avulla.

Asiasanat: Geneettinen kritiikki, käsikirjoitukset, kirjoitusprosessit, kirjallisuudentutkimus

Lähteet

- Biasi, Pierre-Marc de 2000/2005: *La Génétique des textes*. Armand Collin: Paris.
- Deppman, Jed, Ferrer, Daniel and Groden, Michael 2004: "Introduction." Teoksessa *Genetic Criticism. Texts and avant-textes*. University of Pennsylvania Press: Philadelphia.
- Grésillon, Almuth 1994: *Eléments de critique génétique* (1994/1999) Presses universitaires de France: Paris
- Hay, Louis 1979/2004: "Genetic Criticism: Origins and Perspectives." Teoksessa *Genetic Criticism. Texts and avant-textes*. University of Pennsylvania Press: Philadelphia.
- Karhu, Hanna 2010: "Geneettinen kritiikki – Uusia näkökulmia teoksen synnyn tutkimukseen." Julkaisussa *Avain* 3/2010, s. 68–74.

Kaunokirjallinen tieto ja kirjoittamisen tutkimus

Emilia Karjula, Jyväskylän yliopisto

Käsittelen esitelmässäni kaunokirjallisen työn roolia kirjoittamisen tohtoriopinnoissa. Lähtökohtanani on taiteellinen tai käytäntölähtöinen (*practice-led, practice-based*; ks. Candy 2006) tutkimus, jossa tutkija itse tekee sekä taiteellista että teoreettista työtä osana samaa tutkimushanketta.

Taiteelliset korkeakoulututkinnot sekä Suomessa että ulkomailla koostuvat useimmiten teoreettisesta ja taiteellisesta osiosta, jotka tukevat, kommentoivat tai täydentävät toisiaan. Kansainvälisesti tämä kahden osan malli on yleinen myös luovan kirjoittamisen akateemisissa loppututkinnoissa. Suomessa taas luovan kirjoittamisen yliopistollinen opetus on tähän mennessä painottunut tiedeyliopistoihin, eikä kaunokirjallinen osio ole pakollinen.

Australialaisen runoilija/tutkija Dominique Hecqin (2012) mukaan kuvataiteesta periytyvät mallit hallitsevat taiteellisesta tutkimuksesta käytyä kansainvälistä keskustelua, ja kirjoittamisen erityisluonne sekä taiteellisen että tutkivan ilmaisun välineenä on näin ollen jäänyt vaille riittävää huomiota. Esittelen lyhyesti taiteellisen tutkimuksen epistemologiaa (Borgdorff 2011) ja erityisesti luovan kirjoittamisen tutkimuksen tietokäsityksiä (Donnelly 2012; 2013; Webb & Brien 2010). Millä tavalla kaunokirjallisen työn voi tulkita nivoutuvan osaksi tiedon tuottamisen prosessia ja millaisiin suhteisiin kaunokirjallinen ja teoreettinen työ voivat yhdessä ja erikseen asettua? Nostan esille myös omassa, kaunokirjallisia ja etnografisia menetelmiä yhdistelevässä tutkimushankkeessani tähän mennessä nousseita kysymyksiä ja hiertymäkohtia (ks. Karjula 2014).

Asiasanat: taiteellinen tutkimus, luova kirjoittaminen, epistemologia

Lähteet

- Borgdorff, Henk 2011. The Production of Knowledge in Artistic Research. — Michael Biggs & Henrik Karlsson (eds.) *The Routledge Companion to Research in the Arts*. London & New York: Routledge, 44–63.
- Candy, Linda 2006. *Practice Based Research: A Guide*. Creativity and Cognition Studios Report, University of Technology, Sydney, <http://www.creativityandcognition.com/resources/PBR%20Guide-1.1-2006.pdf>
- Donnelly, Dianne 2012. *Establishing Creative Writing as an Academic Discipline*. Bristol, Buffalo, Toronto: Multilingual Matters.
- 2013. Creative Writing Knowledge. — Dianne Donnelly & Graeme Harper (eds.) *Key Issues in Creative Writing*. Bristol, Buffalo, Toronto: Multilingual Matters, 116–134.
- Hecq, Dominique 2012. Beyond the mirror: on experiential knowing as research mode in creative writing. *TEXT Special Issue: Beyond practice-led research*. Number 14 October 2012, <http://www.textjournal.com.au/speciss/issue14/Hecq.pdf>
- Karjula, Emilia 2014. Muusa kirjoittajan tukena. Erään taiteellisen tutkimusmatkan alku. — Emilia Karjula (toim.) *Kirjoittamisen taide ja taito*. Jyväskylä: Atena, 153–176.
- Webb, Jen & Donna Lee Brien 2010. Addressing the 'Ancient Quarrel': Creative Writing as Research. — Michael Biggs & Henrik Karlsson (eds.) *The Routledge Companion to Research in the Arts*. London & New York: Routledge, 186–203.

”Olen horjunut syrjälle elämäni tilaisuuden tawallisuudesta, työläässä kirjoitus tilaisuudessa” – miksi 1800-luvun torppari kirjoitti?

Kaisa Kauranen, Helsingin yliopisto

Tarkastelen esitelmässäni joroislaista torpparia Kustaa Braskia (1829–1906), jolta on säilynyt tuhansien sivujen käsikirjoitusaineisto. Brask kirjoitti aikana, jolloin kirjoittaminen ei ollut kaikille kuuluva kansalaistaito ja tuottelias kirjoittaja oli rahvaanilmien keskuudessa varsin epätavallinen ilmiö. Brask kirjoitti pitkiä esseemäisiä tekstejä muun muassa uskonnollisista, filosofisista ja yhteiskunnallisista aiheista. Kirjoituksensa hän lähetti Suomalaisen Kirjallisuuden Seuraan toivoen niiden julkaisemista. Lisäksi hän laati lukijakirjeitä sanomalehtiin.

Esitelmäni liittyy tekeillä olevaan sosiaalishistorian väitöskirjaani *Maailma torpparin hartioilla – ihminen, luonto ja yhteiskunta Kustaa Braskin kirjoituksissa*. Työni liittyy tutkimus-suuntaukseen, josta historioitsija Martyn Lyons (2013) on käyttänyt nimitystä *new history from below*. Hän viittaa tällä Isossa Britanniassa 1960-luvulla virinneeseen sosiaalishistorian virtaukseen *from below*, jossa historiallisia prosesseja tarkastellaan niin sanottujen tavallisten, eliitin ulkopuolisten ihmisten näkökulmasta. ”Uutta” Lyonsin nimeämässä suuntauksessa on lähdeaineisto: kansanilmien omat kirjoitukset. Niitä on säilynyt aiempaa käsitystä huomattavasti enemmän arkistoissa ja yksityisten hallussa. Ruohonjuuritason lähteissä yksilöt aiemmin mykiksi jääneistä kansankerroksista kertovat elämästään, käsityksistään ja kokemuksistaan.

Pohdin esityksessäni, miksi Brask kirjoitti. Mikä sai hänet ryhtymään työhön, joka horjutti hänet niin ”syrjälle” torpparin totunnaisista toimista? Brask antoi johtolankoja kirjoitusmotiiveihinsa useissa saatekirjeissään ja sivusi aihetta myös joissakin esseissään. Toisaalta voi sanoa, että kaikki Braskin tekstit ovat vastauksia kysymykseen, miksi hän kirjoitti. Ilmi selvästi hän halusi osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja toivoi voivansa vaikuttaa ihmisten käsityksiin. Vaikka hän kirjoitti niukasti itsestään, kirjoituksista on luettavissa myös henkilökohtaisesta elämästä ja yksityisistä kokemuksista kumpuavia kirjoitusmotiiveja. Kirjoitusmotiivien aihepiiriä ovat käsitelleet mm. Romy Clark ja Roz Ivanič (1997) sekä Suomessa Pauliina Vanhatalo (2008), joiden tutkimuksia hyödynnän esityksessäni.

Miksi Brask kirjoitti juuri Suomalaisen Kirjallisuuden Seuraan? Hänen asemansa kirjoittajana oli erikoinen. Brask oli Frugårdin aateliskartanon torppari, ja kartanon omistaja, hovioikeuden neuvos G. O. Grotenfelt samoin kuin eräät hänen lähisukulaisensa kuuluivat SKS:n jäseniin ja aktiiveihin. Braskin asema maanvuokraajana ja hänen kirjoituksensa kutoutuivat osaksi valtasuhteiden verkostoa, jossa torppari oli väistämättä alistetussa asemassa. Miten tämä vaikutti hänen teksteihinsä? Braskin kirjoitusmotiivien pohjalta pyrin esityksessäni alustavasti hahmottelemaan, millainen oli hänen kirjoittajaidentiteettinsä. Kirjoittajaidentiteettiä voidaan nähdä sisältyvän kirjoittajan käsitykset itsestään, arvoistaan ja tavoitteistaan kirjoittajana (Vanhatalo 2008, 21).

Asiasanat: kirjoittajaidentiteetti, kansankirjoittaja, 1800-luku

Lähteet

Clark, Romy & Ivanič, Roz 1997: *The Politics of Writing*. London and New York: Routledge.

Lyons, Martyn 2013: A New History from Below? – Kuismin, Anna & Driscoll M. J. (eds.) *White Field, Black Seeds. Nordic Literary Practices in the Long Nineteenth Century*. Helsinki: SKS.

Vanhatalo, Pauliina 2008: Minä! Kirjoittaja! – Joensuu, Juri et al. (toim.) *Luova laji. Näkökulmia kirjoittamisen tutkimukseen*. Jyväskylä: Atena.

Kynällä kyntäjät ja puhuvat puustaavit. Kirjoittaminen 1800-luvun rahvaanrunoilijoiden teksteissä

Anna Kuismen, Helsingin yliopisto

*Jos Taiwas olis paperi,
Ja Kynät Kaikki rykkärii,
Jos Meret olis lätkkinä
Puun oksat Kirjutus Kyninä*

Pentti Lyytinen

1800-luvun rahvaanrunoilijat ovat olleet väliinpuotoajia sekä kansanrunouden- että kirjallisuuden- tutkimuksen piirissä: runonlaulajia he eivät olleet mutta eivät myöskään taidrunoilijoita, joille esteettiset ja korkeakirjalliset tavoitteet olivat keskeisiä. Rahvaanrunot ovat kiinnostavia tutkittaessa kirjallistumista eli suullisesta kielenkäytöstä kirjalliseen johtavia prosesseja. Tarkastelen esitelmässäni mm. Paavo Korhosen, Pentti Lyytisen, Jaakko Räikkösen sekä tuntemattomampien tekijöiden kalevalamittaisia tekstejä, joissa kirjoittaminen tulee monin tavoin esiin. Tarkoitukseni on valottaa sitä, kuinka kirjoitukseen liittyvät aiheet, formulat ja metaforat heijastavat 1800-luvun kirjallistumisprosessia Suomessa.

Kirjallisen ilmaisun tulo suullisen rinnalle ilmenee rahvaan runoniekkojen teksteissä monin tavoin, kirjoitustaidon historiaan kohdistuvista huomioista alkaen. Kirjoittaminen merkitsi rahvaanrunoilijoille uuden teknologian omaksumista. Kynänkäyttö toi mukanaan monenlaisia haasteita. Kuinka kirjoittaa, kun käsi vapisi kyntöurakan jälkeen? Yhdistäessään kyntämisen ja kirjoittamisen runoniekat kiinnostavat huomiota lähtökohtiinsa ja kirjoittamiseen ruumiillisena toimintana. ”Kynällä kyntäjä” -nimityksen voi nähdä eräänlaisena ryhmään tunnustautumisena ja erontekona korkeamman koulutuksen saaneisiin.

Joissakin runoissa tulee esiin herääminen kielelliseen tietoisuuteen. ”Vasta vanhalla ijällä, / Kuukymmenen kohalla, / Juohtui mielehen minulle. / Kuinka puustavit puhuvat. Näin kirjoitti Paavo Korhonen runossaan ”Puustaavit”, kommentoiden suomen kielen aakkosia, vokaaleja ja konsonantteja samoin kuin runon laatimisen taitoa. Luomistyön lisäksi runojen metatason tarkastelu avaa väyliä runojen yleisöihin ja runoniekkojen keskinäisiin suhteisiin sekä kirjallisuushistorian uudelleen arviointiin.

Asiasanat: kansanihmiset ja kirjallistuminen 1800-luvun Suomessa

Lisätietoa:

Kuismen, Anna 2013: Tuli taas kynälle kyyti. Rahvaan runoniekat ja kirjoituksen ihme. Teoksessa *Kynällä kyntäjät: Kansanihmiset ja kirjallistuminen 1800-luvun Suomessa*. Toim. Lea Laitinen & Kati Mikkola. Helsinki: SKS, 2013, 60–97.

R2L-pedagogiikka äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa

Hanna Käkelä, Jyväskylän yliopisto

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, kuinka oppilaiden tekstin tuottamis- ja ymmärtämistaidot sekä kirjoittamiseen ja lukemiseen liittyvät asenteet ja minäpystyvyys kehittyvät luokkien 7–9 aikana, kun äidinkielen oppitunneilla käytetään Australiassa kehitettyä Reading to Learn -genrepedagogiikkaa. Tutkimusprosessini aikana tarkoitukseni on myös kehittää pedagogiikkaa suomalaisen koulu-kulttuuriin sopivaksi.

Tutkimusaiheeni liittyy kiinteästi opetussuunnitelmaan ja tulevaan opetussuunnitelmaudistukseen. Vuonna 2004 käyttöön otetun opetussuunnitelman (OPH 2004) äidinkielen ja kirjallisuuden osiossa korostuu käsite *tekstitaidot*. Vuonna 2016 käyttöön otettavan opetussuunnitelman perusteissa korostuvat tekstitaitojen lisäksi kielitietoisuus ja tekstilajiosaaminen (OPH 2014), joiden kehittämiseen genrepedagogiikka voi tarjota hyviä mahdollisuuksia. Tutkimusaihe on siis ajankohtainen. Aiheeni on merkittävä myös siksi, että R2L-pedagogiikkaa ei ole Suomessa vielä järjestelmällisesti tutkittu.

Alustavat tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- Miten oppilaiden tekstitaidot kehittyvät luokkien 7–9 aikana, kun äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa käytetään R2L-pedagogiikkaa?
- Miten oppilaiden lukemis- ja kirjoittamisasenteet ja minäpystyvyys kehittyvät luokkien 7–9 aikana, kun äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa käytetään R2L-pedagogiikkaa?

Tutkimukseni teoreettinen viitekehys rakentuu Reading to Learn -genrepedagogiikan (Rose & Martin 2012), minäpystyvyyden (Bandura 1977 ja 1997) ja tekstitaitojen käsitteiden ympärille.

Tutkimuksen kohderyhmänä on erään eteläsuomalaisen kaupunkikoulun opetusryhmä, joka aloittaa seitsemännen luokan syksyllä 2014. Toteutan tutkimuksen toimintatutkimuksena ja käytän etnografista tutkimusotetta. Tutkimusaineistoni koostuu tutkimuspäiväkirjasta ja kenttämuistiinpanoista, kyselyistä, haastatteluista, oppilaiden kirjoittamista teksteistä sekä heidän tekemistään tekstitaitotehtävistä ja itsearvioinneista. Aineistonkeruu kestää kolme vuotta.

Asiasanat: äidinkielen ja kirjallisuuden opetus, genrepedagogiikka, tekstitaidot, Reading to Learn, toimintatutkimus, etnografia

Lähteet

Bandura, Albert 1977: Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. -- *Psychological Review* 84 (2), s. 191–215.

Bandura, Albert 1997: *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.

OPH 2004: Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. -- http://www.oph.fi/download/139848_pops_web.pdf 16.8.2014.

OPH 2014: Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. -- http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf 7.1.2015.

Rose, David & Martin, J.R. 2012: *Learning to write, reading to learn: genre, knowledge and pedagogy in the Sydney school*. London: Equinox publishing.

Arvostelun taju ja arvioinnin taito – Kirjoittajan ABC-kortti -verkko-oppimateriaali teekkareiden ja luokanopettajaopiskelijoiden arvioimana

Esa Laihanen, Lappeenrannan teknillinen yliopisto

Tekeillä olevan tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten yhtäältä tekniikan yliopisto-opiskelijat (teekkarit) ja toisaalta kasvatustieteen opiskelijat (luokanopettajaopiskelijat) ilmaisevat arvioivia asenteita ja rakentavat arvioijan roolia arvosteluteksteissä. Opiskelijat kirjoittivat arvostelun kirjoittamisen sekä kielen- ja tekstinhuollon verkko-oppimateriaalista *Kirjoittajan ABC-kortti* (<http://webcgi.oulu.fi/oykk/abc/>), johon he olivat tutustuneet ja jota he olivat käyttäneet kirjoitusviestinnän kurssilla.

Tutkimuksessa analysoidaan opiskelijoiden kirjoittamiin arvosteluihin kirjoitettavia arvioivia asenteita sekä arvioijan roolin rakentumista kielellisenä ja tekstuaalisena ilmiönä. Analyysissa selvitetään, mihin arvioivat asenteet kohdistuvat ja miten arvioinnin kohteisiin suhtaudutaan eli miten kohteita arvioidaan hyödyntämällä kielellisiä ja tekstuaalisia resursseja (arviointidiskurssi(t), kieli merkityspotentialina). Analyysissa kiinnitetään huomiota myös tekstien muodollisiin ja funktionaalisiin rakenteisiin.

Teksteihin kirjoittuvien kielellis-tekstuaalisten valintojen analyysin perusteella voidaan tehdä päätelmiä siitä, millainen on kirjoittajien arvostelu-tekstilajin taju. (Käsitteestä *tekstilajin taju* ks. Kalliokoski 2002; Valtonen 2012.) Tutkimus antaa tietoa siitä, miten kirjoittajat suhtautuvat paitsi arvioimaansa verkko-oppimateriaaliin myös kirjoittamiseen ja kielenhuoltoon yleisemmin. Tuloksia voidaan soveltaa ja hyödyntää kirjoittamisen ja kielenhuollon opetuksessa sekä (verkko-)oppimateriaalien kehittämisessä.

Luonteeltaan tutkimus on laadullista tekstintutkimusta, ja se ja hyödyntää tekstien sisältöjen ja diskurssien analyysissa soveltavasti sisällönanalyysin (esim. Tuomi & Sarajärvi 2002) ja kriittisen diskurssianalyysin (esim. Fairclough 1997; Pietikäinen & Mäntynen 2009) viitekehyksiä. Arvioivien asenteiden kielentämisen keinojen analyysin ja erittelyn perustana on M.A.K. Hallidayn (1994) systeemifunktionaalisen kieliteorian perustalle rakentuva suhtautumisen (engl. *appraisal*) teoria (Martin 2000; Martin & White 2005).

Esitelmässä tarkastellaan tutkimuksen lähtökohtia, tutkimusasetelmaa ja tavoitteita sekä pohditaan tutkimukseen liittyviä valintoja.

Avainsanat: tekstintutkimus, tekstilaji, arvostelu, suhtautuminen, arvioiva asenne

Lähteet

- Fairclough, Norman 1997: Miten media puhuu. Suom. Virpi Blom ja Kaarina Hazard. Tampere: Vastapaino.
- Halliday, M.A.K. 1994: An introduction to functional grammar. Second edition. London: Edward Arnold.
- Kalliokoski, Jyrki 2002: Tekstilajin taju. Teoksessa Ilona Herlin, Jyrki Kalliokoski, Lari Kotilainen & Tiina Onikki-Rantajääskö (toim.) Äidinkielen merkitykset. Helsinki: SKS, 147–159.
- Martin, J.R. 2000: Beyond exchange: APPRAISAL systems in English. Teoksessa Susan Hunston & Geoff Thompson (toim.) Evaluation in text: authorial stance and the construction of discourse. Oxford: Oxford University Press, 142–175.
- Martin, J.R. & White, P.R.R. 2005: The language of evaluation. Appraisal in English. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2009: Kurssi kohti diskurssia. Tampere: Vastapaino.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Valtonen, Päivi 2012: Abiturientti uutistoimittajana. Tekstilajin taju ja uutisen tuottaminen äidinkielen tekstitaidon kokeessa. Turun yliopiston julkaisuja C 350, Scripta Lingua Fennica Edita. Turku: Turun yliopisto.

Tohtoriopiskelijoiden kirjoitusprosessin tukeminen – tapaustutkimus Aalto-yliopistosta

Pia Lappalainen, Aalto-yliopisto

Vaikka julkaisut vaikuttavat sekä tutkijoiden että koko yliopiston suoriutumisen arviointiin, ja vaikka julkaisemiseen suunnatun tuen tiedetään korreloivan vahvasti julkaisuottavuuden kanssa, tohtoriopiskelijat jäävät usein vaille systemaattista ohjausta ja mentorointia. Yliopistojen kiristyneessä ranking- ja julkaisupaineessa pedagoginen huomio tohtoriohjelmassa onkin viime aikoina suuntautunut tohtoriopiskelijoiden julkaisutoimintaan, erityisesti sen taustalla olevaan kirjoitusprosessiin.

Aallon insinöörikoulujen tohtoriopiskelijoiden kirjoitusprosessin tueksi heille on vuodesta 2011 ollut tarjolla englanninkielinen tieteellisen kirjoittamisen kurssi, joka alakohtaisuudellaan pyrkii vastaamaan insinööriopiskelijoiden erityisiin osaamistarpeisiin. Kurssin rakentamiseksi opiskelijoiden oppimistarpeita selvitettiin kvantitatiivisesti kyselylomakkeella (n=277) ja kvalitatiivisesti analysoimalla tutkijoiden tutkimustekstejä. Tavoitteena oli selvittää, miten tutkijoiden julkaisujen laatua voisi nostaa ja heidän kirjoitusprosessiaan tukea.

Näiden kahden menetelmän löydökset osoittavat, että 1) kirjoitusprosessia ei voi erottaa tutkimusprosessista, vaan kirjoitustarpeet nivoutuvat voimakkaasti tutkimuksellisiin ongelmiin, 2) tutkijat tarvitsevat aiempaa parempaa tukea tutkimuksen mentaalisissa haasteissa, 3) insinööritutkijoiden täsmälliset verbaaliset keinot ilmaista tutkimustavoitteitaan ovat puutteellisia, ja 4) retoriikka ja argumentointi jäävät insinööritutkijoiden teksteissä alisteisiksi mekanistiselle referoinnille tai tiivistämiselle.

Perinteisen funktionalistisen lähestymistavan sijaan kurssi rakennettiin konseptuaalisen viitekehyksen mukaisesti (erityisesti enculturation) tukemaan opiskelijan tutkijaidentiteetin, profiilin ja oman äänen rakentumista. Tässä akateemisella tyyllillä on erittäin tärkeä roolinsa, samoin kuin oman alan raportoinnin ja rakenteiden konventioiden sekä sanaston hallinnalla.

Kaiken kaikkiaan kurssin pohjalla oleva oppimistarpeiden kartoitus, kurssipalautteet sekä kurssin kehitystyön myötä jalostuneet harjoitukset ja teoriakokonaisuudet osoittavat, että 1) akateemiseen viestintään liittyvät strategiat edistävät myös kirjoittajien tutkimuksellisia tavoitteita ja laajemman tutkimusprosessin hahmottamista, 2) kirjoittamiskurssilla pystytään tehokkaasti tukemaan tutkimustyön edistymistä pureutumalla kohdennetusti tekstin tyyliin, rakenteeseen, tutkijan asemointiin ja lopputuotoksen käytettävyyteen, ja 3) tällä tasolla opetusmateriaalien autenttisuus on pedagoginen välttämättömyys.

Asiasanat: prosessikirjoittaminen, osaamistarpeet, kvantitatiivinen kartoitus, alakohtainen opetus

Lähteet

Cotterall, S. (2011). Doctoral students writing: where's the pedagogy?. *Teaching in Higher Education*, 16(4), 413-425.

Kamler, B. (2008). Rethinking doctoral publication practices: Writing from and beyond the thesis. *Studies in Higher Education*, 33(3), 283-294.

Lee, A., & Kamler, B. (2008). Bringing pedagogy to doctoral publishing. *Teaching in Higher Education*, 13(5), 511-523.

Kirjoittaminen ja kielitaito: kynnystasohypoteesin pohdiskelua

Maisa Martin, Jyväskylän yliopisto

Toisen kielen oppimisen tutkijat ajattelevat usein kirjoittamistaidon kehittymistä pelkästään uuden kielen oppimisen kannalta (ks. esim. Schoonen et al. 2009). Kirjoittamistaito oletetaan lähtökohdaksi eli kirjoittaminen alkaa sujua itsestään, kunhan vain kielitaito kehittyy riittävän pitkälle. Usein ajatellaan sekä kirjoittamisen että lukemisen osalta, että on jokin määriteltävissä oleva kielitaitotaso, ns. kynnystaso, joka pitää saavuttaa, ennen kuin voi alkaa lukea ja kirjoittaa.

Kirjoittamisen tutkijat taas näkevät kirjoitustaidon usein kirjoittamisen konventioiden, tekstilajien ja tyylin hallintana, joka saavutetaan harjoittelemalla ja lukemalla erilaisia tekstejä. Kielen osaamisen roolia ei usein mainita muuten kuin kielen normien kannalta. Sanavaraston monipuolisuus tosin nousee toisinaan esiin myös kirjoittamistaitoa arvioitaessa. Sen sijaan kielen rakenteiden käyttöä harvoin kommentoidaan kirjoittamista opeteltaessa.

Pohdin esitelmässäni näiden kahden näkökulman yhteensovittamista: Mikä on kielitaidon ja kirjoittamistaidon yhteys? Onko kirjoittamien kynnystaso määriteltävissä? Jos on, miten se voidaan määritellä ja mihin se asettuu? Käytän aineistonani Cefling- ja Topling-hankkeiden kirjoitusaineistosta tehtyjä opinnäytetöitä, joissa tutkitaan monia erillisiä kielen hallintaan liittyviä seikkoja suhteessa toiminnallisen kirjoitustaidon tasoon. Pyrkimyksenä on muodostaa yleiskuvaa siitä, onko olemassa jokin joukko kielen ilmiöitä, jotka pitää hallita voidakseen kirjoittaa suomeksi, vai voidaanko kirjoittamistaito nähdä lineaarisesti kehittyvänä ensimmäisten kirjainten oppimisesta lähtien.

Pohdiskelulla on teoreettisia yhteyksiä kirjoittamistaidon määrittelyyn: Mitä kirjoittaminen on? Käytännön tasolla sillä on merkitystä kielenoppimisen alkuvaiheen opetuksessa: Mikä on kirjoittamisen rooli yleensä ja etenkin silloin, kun oppijoilla ei ole aikaisempaa koulutustaustaa millään kielellä?

Asiasanat: kynnystaso, toisella kielellä kirjoittaminen, kirjoittamisen kehitys

Lähteet

Schoonen, R. – Snellings, P. – Stevenson, M. – van Gelderen, A. 2009: Towards a Blueprint of the Foreign Language Writer: The Linguistic and Cognitive Demands of Foreign Language Writing. In Manchón, R.M. Writing in Foreign Language Contexts. Learning, Teaching, and Research, 77 – 101. Bristol, UK: Multilingual Matters.

Monikielisyys ja siirtovaikutus ranskan oppijoiden lauseen aloituksissa

Maarit Mutta, Veronika Laippala & Lotta Lehti, Turun yliopisto

Tutkimuksemme kohteena on suomalaisten yliopisto-opiskelijoiden vieraalla kielellä (L3) kirjoittamat tekstit. Näissä teksteissä näkyvät monikielisen kirjoittamisen monitasoiset haasteet: kielen käyttäjä yhdistelee samanaikaisesti tietojaan eri kielten välisistä yhteyksistä, prosessoi niitä ja niiden erityisiä ominaisuuksia. Tämä kognitiivinen prosessointi on kompleksista ja työmuistia kuormittavaa. Kuormittavuus sekä se, miten hyvin kielenkäyttäjät pystyvät organisoimaan tietojaan ja taitojaan kulloisessakin tilanteessa, vaikuttavat kirjoittamisen sujuvuuteen. Tarkastelun kohteena on erityisesti lauseen ensimmäisen elementin syntaktinen funktio. Esitelmässä pohditaan myös kielten välisen siirtovaikutuksen merkitystä ranskan oppijoiden lauseen aloituksissa (Bohnacker & Rosén 2008; Shaw 2004).

Tutkimusaineistona on 34 ensimmäisen vuoden yliopisto-opiskelijan ekspositorista tekstiä. Oppijoiden tekstejä verrataan ranskankielisten teksteihin (mm. poliitikkojen blogit, *Corpus Littérature avancée*). Määrällisessä analyysissä hyödynnetään automaattista syntaktista analyysiohjelmistoa, jonka avulla voidaan tarkastella lauseen aloitusten syntaktisten funktioiden jakaumaa ryhmien välillä (Candito yms. 2010). Tutkimuskysymykset ovat: Mitkä elementit esiintyvät lauseen aloituksissa ensimmäisen vuoden yliopisto-opiskelijoiden aineissa? Miten L3 kielen kirjoitukset eroavat ensikielisten kirjoittamista teksteistä?

Tulokset osittavat, että oppijoiden lauseen aloitukset eroavat ranskankielisten aloituksista monella tavalla. Kielenoppijoiden lauseen aloituksissa näyttäisi korostuvan esimerkiksi *on*-subjektit, adverbit sekä rinnastuskonjunktioilla (*et, mais*) sekä alisteisella lauseella aloittaminen (*si, quand*). Syyt erojen taustalla ovat moninaiset: L1, L2 ja L3-kielten rakenteet, tekstilaji ja topiikki sekä tutkittujen yksiköiden määrittely. Tutkimustulokset lisäävät kielenoppijoiden tietoisuutta vieraalla kielellä kirjoittamisessa.

Asiasanat: lauseen aloitus, monikielisyys, ranska L3, siirtovaikutus, syntaktinen analyysi

Lähteet

Bohnacker, U. & C. Rosén 2008. The clause-initial position in L2 German declaratives. Transfer of information structure. *Studies in Second Language Acquisition*, 30, 511–538.

Candito M.-H., J. Nivre, P. Denis & E. Henestroza Anguiano 2010. Benchmarking of Statistical Dependency Parsers for French. Proceedings of COLING'2010 (poster session). Beijing, China. Saatavissa: <http://alpage.inria.fr/statgram/frdep/Publications/frdepcompar-Coling10-final.pdf>.

Shaw, P. 2004. Sentence openings in academic economics articles in English and Danish. *Nordic Journal of English Studies*, 3 (2), 67–84.

Puhuminen ja kirjoittaminen asioimistulkkauksessa

Simo Määttä, Helsingin yliopisto

Suomen nyky-yhteiskuntaa luonnehtii kirjallinen raportointi, joissa läheisesti kirjalliseen viestintään yhteydessä olevat tekstityypit, tekstilajit ja diskurssit muodostavat monimutkaisia verkostoja. Raportointikulttuuri – raportoinnin diskurssi – vallitsee myös toiminnassa, jossa tarvitaan asioimistulkkauksia.

Kirjoitetut tekstit ja kirjoittaminen ovat asioimistulkkauksilanteissa läsnä epäsuorasti lakeina ja määräyksinä, joihin viranomaisasiointi perustuu, ja aiempien tapaamisten ja selvitysten raporteina ja pöytäkirjoina. Toisaalta kirjoitetut tekstit ovat läsnä myös suoraan, koska asioimistilanteissa luetaan ääneen kirjoitettuja tekstejä tai pyydetään tulkkeja kääntämään kirjoitettu teksti suullisesti.

Asioimistulkkauksilanteissa vallitseva raportointidiskurssi sille ominaisine tekstilajeineen ja tekstityypeineen ja näiden yhdistelmineen voi kuitenkin olla kovin vieras maahanmuuttaja-asiakkaalle. Erityisen ongelmallinen tilanne on silloin, kun asiakkaan luku- ja kirjoitustaito on puutteellinen tai kun hänelle tulkataan kielellä, joka ei ole hänen vahvin kielensä. Tällainen *lingua franca* -tulkkauks on tavanomaista mm. ranskan ja englannin tulkkausissa.

Pyrin esityksessäni tarkastelemaan mm. sitä, missä määrin tulkin on mahdollista lähentää lähtö- ja kohdekulttuuria toisiinsa rikkomatta ammattisäännöstöään ja asettamatta omaa ammattitaitoaan huonoon valoon tulkkaus tilanteen viranomaisen silmissä. Toisaalta pohdin asioimistulkkaus liittyvien kirjoittamiskäytänteiden kieli-ideologista ulottuvuutta ja erityisesti kielelliseen tasa-arvoon liittyviä seurauksia, jotka saattavat jäädä viranomaisilta huomaamatta. Siten tutkimusaihe on merkittävä sekä yhteiskunnallisesti (maahanmuuttajien osallistuminen ja kotoutuminen yhteiskunnalliseen elämään) että asioimistulkkaus käytänteiden kannalta. Lisäksi tulkkaus tilanteiden kielenkäytön analyysi antaa kieliteoreettista tietoa siitä, kuinka kielenäkemykset eli -ideologiat vaikuttavat institutionaalisen kielenkäytön käytänteisiin ja seurauksiin.

Esitelmän teoreettinen viitekehys on kriittinen sosiolingvistiikka ja kriittinen diskurssitutkimus. Esitelämä perustuu osallistuvaan etnografiseen havainnointiin ranskan, englannin ja espanjan asioimistulkkaus ja asioimistulkkaus liittyvien kirjallisten tekstien kääntäjänä pääkaupunkiseudulla vuodesta 2004 alkaen.

Asiasanat: asioimistulkkauks, kieli-ideologia, diskurssi

Minun ja muiden äänet tieteen kielessä

Tommi Nieminen, *Itä-Suomen yliopisto*

Tieteellisen kirjoittamisen opetuksessa tähdätään kykyyn luoda tiedeyhteisön hyväksyttävissä olevia tutkimustekstejä. Vaadittavista taidoista tärkeimpiä on kyky organisoida tekstin ääniä (ks. Aczel 2005) eli erilähtöisiä osatekstejä. Tieteellisessä tekstin näitä ovat ensi sijassa sen lähteet, jotka muodostavat leijonanosan tieteellisestä kirjoitelmasta. Etenkin alkavalle opiskelijalle, jonka tekstiä vieraat äänet hallitsevat, on haastavaa saada tekstiin kirjoitetuksi omaa ääntään – omaa näkemystään tekstin teemasta. Siinä kirjoittajan on astuttava vastuuseen tekstistään.

Olen jo aiemmin (Nieminen 2010) lainannut käsitteitä kirjallisuustieteellisestä narratologiasta osoittaakseni opiskelijalle havainnollisesti äänen lomittumisen tekstissä. Jo äänen rajaaminen auttaa tarkastelemaan ja tehostamaan keinoja, joilla opiskelija tuo niitä tekstiinsä. Haasteena on hyödyntää käsitteitä tuomatta niitä itse kurssin sisältöön, koska päämääränä on vain, että opiskelija oppii paremmin hallitsemaan tekstinsä ääniä; hänen ei tarvitse itse oppia käyttämään tutkimusmenetelmää hyväkseen.

Tässä tarkastelussani olevassa toisessa vaiheessa korostetaan sisäistekijän (Nünning 2005) ja kertojan (Phelan & Booth 2005) ääniä, jotka edustavat (opiskelija-) kirjoittajaa itseään. Aloittelevan opiskelijan oma ääni on usein hento, koska omaa sanottavaa on vähän ja senkin ilmaiseminen vakuuttavasti voi tuntua kokeneemman roolin uskottelemiselta. Tyypillinen opiskelijateksti vetäytyykin vieraiden äänen taakse ja esittää muun tiedeyhteisön silmissä vältteleviltä vaikuttavia varauksia väittämilleen.

Kirjoittajan minää voi vahvistaa auttamalla opiskelijaa näkemään, miten vieraiden äänen kokonaisuus on sisäistekijä-äänien hallinnassa. Pelkkä ilmiön kuvaus ei kuitenkaan tavoitteeseen riitä. Kirjoittajan oman äänen tapauksessa on paitsi käsitteellisesti myös käytännössä kyettävä erottamaan kaksi eri minää: tekstissä eksplisiittisesti näkyvä kertoja ja tekstiä jäsentävä ja ohjaileva sisäistekijä. Esitelmässäni kuvailen, millaiseksi ongelman opetustilanteessa olen kokenut, mitä ratkaisuja olen hahmotellut, millaisia tuloksia olen saanut mutta myös millaisia ongelmia ja haasteita näen edessäpäin.

Asiasanat: tieteellinen kirjoittaminen, ääni, narratologia, sisäistekijä

Lähteet

Aczel, Richard 2005. Voice. – Herman ym. 2005: 634–636.

Herman et al. 2005 = David Herman, Manfred Jahn & Marie-Laure Ryan (toim.): *Routledge encyclopedia of narrative theory*. Routledge, London & New York.

Nieminen, Tommi 2010: Tieteellisen tekstin ääniä. – *AFinLA-e Soveltavan kielitieteen tutkimuksia* 2 (2010): 31–44.

Nünning, Ansgar 2005. Implied author. – Herman ym. 2005: 239–240.

Phelan, James & Booth, Wayne C. 2005: Narrator. – Herman ym. 2005: 388–392.

Draamamenetelmät kirjoittamisen opetuksessa

Johanna Pentikäinen & Heli Perttula, Helsingin yliopisto

Kirjoittamista opetetaan useimmiten luokkahuoneessa ja koulun tavoitteisiin kytkettynä, ja yksi luokkahuoneessa tapahtuvan kirjoittamisen opetuksen keskeisiä kysymyksiä onkin, kuinka johdattaa oppilaita käyttämään omia kokemuksiaan tuottamisessaan ja kuinka simuloida kunkin lajityypin ilmaisuun liittyviä oletuksia. Aiemmin luovaa kirjoittamista on tarkasteltu somesteettisesta eli mielen ja kehon yhteistyön näkökulmasta (Wilson 2015), ja laajemminkin autenttisuuden rakentamista painottaen (Kohnen 2013). Oman tutkimuksemme tarkoituksemme on kuvata, kuinka draamamenetelmin voi tuoda kokemuksellisuutta kirjoittamisen opetukseen erityisesti luovassa kirjoittamisessa. Draamamenetelmät mahdollistavat kokemusten simuloinnin sekä mielikuvien luomisen, mikä voi toimia pohjana kehollisten kokemusten työstämiselle sanallisesti. Tarkastelumme pohjautuu opetuskokeiluun eräässä kahdeksannessa luokassa ja aineistomme käsittää luokan oppilaiden työskentelyn havainnointia, oppimispäiväkirjoja sekä oppilaiden kirjallisia tuotoksia, joita analysoimme sisällönanalyttisesti. Tutkimus tuottaa tietoa draamamenetelmien käytöstä kirjoittamisen ja kirjallisuuden opetuksessa sekä johdattaa pohtimaan kirjoittamisen opetuksen kehittämistä entistä kokonaisvaltaisempaan ja tekstilajien ilmaisua moniaistisesti tutkivaan suuntaan.

Asiasanat: draama, luova kirjoittaminen, integrointi, autenttisuus, kokemuksellisuus

Lähteet

- Kohnen, Angela M. 2013. The Authenticity Spectrum: The Case of a Science Journalism Writing Project. *English Journal* 102 (5), 28–34.
- Wilson, Joel 2015. Somaesthetics, Composition, and the Ritual of Writing. *Pedagogy* 15 (1), 173–182.

Vertaispalautteen hyödyntäminen lukiokirjoittamisessa

Jonna Riikonen, Jyväskylän yliopisto

Tarkastelen tutkimuksessani sitä, millä tavoin lukiolaiset hyödyntävät opiskelijatovereiltaan saamaansa palautetta, kun he muokkaavat kirjoittamiaan tekstitaidon vastauksia. Vertaispalautetta ja erityisesti sen hyödyntämistä on Suomessa tutkittu vähän, vaikka aihe on tärkeä. Vertaispalaute on toisen samassa tilanteessa olevan kirjoittajan palautetta. Se palvelee myös palautteen antajaa, joka voi oppia reflektoimaan omaa kirjoittamistaan (Chen 2010).

Tutkimuskysymyksiäni ovat: Millaista vertaispalautetta ryhmät saavat toisiltaan? Miten vertaispalautteen saajat hyödyntävät saamaansa palautetta?

Tutkimukseni on tapaustutkimus, jossa tarkastelen kolmen pienryhmän toisiltaan saamia palautteita ja niiden vaikuttamista tekstien muokkaamiseen. Palautteet on kirjoitettu lukion äidinkielen ja kirjallisuuden kurssilla, jonka aikana kukin pienryhmä arvioi yhtä toisen ryhmän kirjoittamaa tekstitaidon vastaustekstiä kirjallisesti verkkoympäristössä. Lähestyn palautteita laadullisesta näkökulmasta.

Aineistoni muodostuu kuudesta vastaustekstistä, kolmesta palautteesta ja videotallenteista: Kultakin ryhmältä tarkastelen tekstiä, josta vertaispalaute annettiin, sekä palautteen jälkeen muokattua tekstiä. Palautteita tarkastellessani pohdin, millaisia ohjeita ja kehittämissuhteita niihin sisältyy ja miten ohjeet ja kehotukset näkyvät muokatuissa teksteissä. Oppitunnit, joiden aikana ryhmät muokkasivat vastaustekstejään palautteen avulla, on videoitu. Niiden avulla tarkastelen, miten opiskelijat suhtautuvat saamaansa palautteeseen.

Alustavan analyysin perusteella näyttää siltä, että ryhmät noudattivat palautteiden selviä ohjeita. Ongelmana kuitenkin on, että palaute saattaa olla vaikeasti ymmärrettävää tai jopa virheellistä, jolloin sitä on vaikea hyödyntää.

Tutkimukseni tuloksista voi päätellä, että opiskelijat hyödyntävät saamaansa palautetta, jos se vain on riittävän ymmärrettävää. Lukiolaiset näyttävät kuitenkin tarvitsevan harjaantumista riittävän tarkan palautteen antamisessa.

Asiasanat: vertaispalaute, kirjoittaminen, lukio, teknologia

Lähteet

Chen, C. W. 2010. Graduate students' self-reported perspectives regarding peer feedback and feedback from writing consultants. *Asia Pacific Education Review* 11, 151–158.

Käsinkirjoitetut lehdet ja tekijyyden rituaalit

Kirsti Salmi-Niklander, Helsingin yliopisto

Käsinkirjoitetut lehdet ovat yhteisöllisen kirjoittamisen laji, joka on jäänyt ”näkymättömäksi” arkisten kätköihin tai yksityiskokelmiin. Muistokirjojen tavoin ne ovat vähitellen siirtyneet aikuisten kirjallisesta traditiosta lasten ja nuorten kulttuuriksi. Muun muassa Suomessa ne ovat kuitenkin eläneet merkittävänä vaihtoehtoisena julkaisumuotona pitkälle 1900-luvun puolelle. Olen tutkinut käsinkirjoitettuja lehtiä kohta neljännesvuosisadan ajan. Tutkimus on laajentunut sekä metodisesti, ajallisesti että maantieteellisesti: tutkimuskohteita ovat 1800-luvun osakunnat, 1900-luvun alkupuolen joukkojärjestöt sekä suomalaissiirtolaisten yhteisöt Pohjois-Amerikassa. Olen luonut kontakteja käsinkirjoitettujen lehtien tutkijoita muissa maissa, joiden kanssa olen voinut hahmottaa kirjoittamisen käytäntöjä ja niiden suomalaisia erityispiirteitä.

Olen saanut metodologisia ideoita erityisesti kirjallistumisen tutkimuksen sekä varhaisen modernin ajan käsikirjoituskulttuurin tutkimuksesta. Keskeisiä termejä ovat kirjallistumisen käytännöt (Literacy practices, David Barton) sekä sosiaalinen tekijyys (Margaret Ezell). Tutkittaessa käsinkirjoitettuja lehtiä kirjallistumisen käytäntönä huomio kohdistuu yhteisöön: miten kollektiivisen ja yhteisöllisen kirjoittamisen käytäntöjä vakiinnutettiin, miten niistä neuvoteltiin ja miten niitä pidettiin yllä? Sosiaalinen tekijyys puolestaan kohdistaa huomion yksilöihin: Miten kirjoittajat ovat hyödyntäneet erilaisia julkaisumuotoja (suullista ilmaisua, käsikirjoitusjulkaisemista ja painettuja tekstejä), kommunikaatioverkostoja ja tekijyyden muotoja? Esitelmässäni hahmotan käsinkirjoitettujen lehtien toimituskäytäntöjä tekijyyden rituaaleina: näitä rituaaleja ovat muun muassa tekstien julkaiseminen ääneen lukemalla, salanimien käyttö sekä painettujen lehtien jäljittely. Tekijyyden rituaalit korostavat kirjoittamisen merkitystä yhteisöllistä identiteettiä vahvistavana toimintana.

Asiasanat: tekijyys, kirjallistumisen käytännöt, käsinkirjoitetut lehdet

Lähteet

Barton, David 1991: The Social Nature of Writing. In David Barton & Roz Ivaniç (eds.), *Writing in the Community*. Newbury Park, London & New Delhi: Sage, 1-13.

Barton, David 2000: Researching Literacy Practices. Learning from activities with teachers and students. In David Barton, Mary Hamilton, & Roz Ivaniç (eds.), *Situated Literacies: Theorising Reading and Writing in Context*. London & New York: Routledge, 167-179.

Ezell, Margaret 1999: *Social Authorship and the Advent of Print*. Baltimore & London: The Johns Hopkins University Press.

Salmi-Niklander, Kirsti 2013: Monologic, Dialogic, Collective – Modes of Writing in Hand-written Newspapers. In A. Kuismin & M. Driscoll (eds.), *White Field, Black Seeds. Nordic Literacy Practices in the Long Nineteenth Century*. Helsinki: Finnish Literature Society, 76–88.

Ajan ja paikan ilmaisut kirjoitelma-aineistossa: alakoululainen kertoo

Kirsi Sandberg, Tampereen yliopisto

Aika ja paikka muodostavat perustan koherentille kerronnalle, ja niihin viittaaminen lisääntyy ja kompleksistuu lapsen kehittyessä kirjoittajana (Berman & Ravid 2008). Kertomukselle rakennetaan tausta: tapahtumat sijoitetaan johonkin ja asetetaan aikajatkumolle. Samalla kielen rakenne ja sanasto kompleksistuvat (Pajunen 2012, Berman & Ravid 2009). Tarkasteltaessa kirjoitettua kerrontaa ja sen kehittymistä on rakenteiden syntaktisen kompleksisuuden lisäksi käsiteltävä myös niiden funktioita ja referentiaalista kompleksisuutta, koska kehityksellinen muutos on sekä määrällistä että laadullista eivätkä perinteiset syntaktista kompleksisuutta tai kypsyyttä mittaavat mittarit välttämättä toimi (Camp 2012).

Esitelmässäni käsittelen kirjoitustaidon kehittymistä syntaktisten rakenteiden analyysin pohjalta. Aineistona on Koulukorpus (Pajunen 2007–2012), joka koostuu alakoululaisten luokkahuoneessa kirjoittamista kirjoitelmista otsikolla "Unelmieni päivä". Tutkin, millaisia syntaktisia rakenteita (esim. lausetyypit ja erityyppiset adverbiaalilausekkeet) ajan ja paikan ilmaisuissa käytetään ja näiden ilmaisujen esiintymisessä sekä esiintymien rakenteissa tapahtuvaa kehityksellistä muutosta. Kirjoittaessaan on tehtävä valintoja: on luotava kertomuksen maailma, jossa on riittävä määrä informaatiota ja koherenssia, jotta lukija voi ymmärtää sisällön, mutta kaikkea ei ole mahdollista kielentää. Yhteisestä otsikosta kirjoitetuissa kirjoitelmissa esiintyy kirjoittajan iästä riippumatta sisällöllisiä yhteneväisyyksiä, mikä antaa mahdollisuuden tarkastella myös unelmien päivän käsitteellistämistä: mitkä asiat saavat kirjoittajan huomion ja millaisiin rakenneratkaisuihin niihin viitattaessa eri-ikäisinä päädytään (ks. Strömqvist ym. 2011).

Työni on osa suomen kielen myöhempää hallintaa tutkivaa projektia (Pajunen: Suomen kielen myöhempi hallinta: kouluikäiset ja nuoret aikuiset), jossa tutkitaan suomenkielisten lasten ja nuorten kirjoitetun kielen hallintaa lingvistisestä näkökulmasta. Väitöskirjatyöni yhtenä tavoitteena on tarjota käyttöpohjaista, sovellettavaa tietoa kirjoitustaidon opetuksen ja arvioinnin kehittämiseen.

Asiasanat: myöhempi kielenkehitys, kirjoitustaito, narraation kehitys, kompleksisuus

Lähteet

BERMAN, R. A. & RAVID, D. 2008: Analyzing narrative informativeness in speech and writing. –Andrea Tyler, Yiyong Kim & Takada, Mari (toim.) *Cognitive Linguistics Research: Language in the Context of Use: Discourse and Cognitive Approaches to Language*. Berlin: Mouton de Gruyter.

BERMAN, R. A., & RAVID, D. 2009: Becoming a literate language user. Oral and written text construction across adolescence. D. R. Olson, & N. Torrance (toim.) *The Cambridge handbook of literacy* s. 92–111 Cambridge (N.Y.): Cambridge University Press.

CAMP, H 2012: The psychology of writing development and its implications for assessment. *Assessing Writing* 17, s. 92-105.

PAJUNEN, A. 2012: Kirjoittamistaitojen kehitys 8–12 -vuotiailla: alakoululaisten unelma-kirjoitelmat. *Virittäjä* 116 s. 4–32.

STRÖMQVIST, S., NORDQVIST, Å., WENGELIN, Å. 2011: Writing the Frog Story. Developmental and Cross-Modal Perspectives. – Sven Strömqvist & Ludo Verhoeven (toim.) *Relating events in narrative. Typological and contextual perspectives, volume 2*. London: Taylor & Francis e-Library.

Marginaalien marginaaleissa eli kirjoittamisen tarkastelua queer-zineissä

Hanna Storm, QFemZine - Queeria ja Feminismiä

Esitelmässäni hahmottelen alkavaa tutkimusprojektiani, jossa tutkin kirjoittamista queeria käsittelevissä suomalaisissa ja ulkomaalaisissa zineissä, joissa on usein keskeistä valtavirtajournalismin, ”salonkikelpoisen” sateenkaaripolitiikan sekä vakiintuneiden kirjoittamisen konventioiden kyseenalaistaminen niin sisältöjen, muotojen kuin kielenkin osalta.

Sukupuolten ja seksuaalisuuksien moneudesta, kuten trans*sukupuolisten oikeuksista ja sukupuolineutraalista avioliittolaista keskustellaan ja kirjoitetaan nyky-Suomessa etabloituneiden järjestöjen (esim. SETA, Ihmisoikeusliitto), poliittisten puolueiden ja hallituksen tasolla. Nämä tahot tarjoavat kuitenkin vain yhden ja monien queer-zinejen ja zine-toimijoiden näkökulmasta varsin valtavirtaisen ja puutteellisen tavan keskustella ja kirjoittaa. Siksi onkin erittäin relevanttia tarkastella mitä ja miten varsin vähän tutkituissa ja tunnetuissa queer-zineissä kirjoitetaan.

Tutkimuskysymyksiäni ovat miten queerfeministinen DIY-kirjoittaminen (muodon vapaus, genrerajojen ylittäminen, ”kaikki voivat kirjoittaa” -asenne) laajentaa konventionaalisia tapoja kirjoittaa? Miten anonymiteetti vaikuttaa kirjoittamiseen? Miten antikapitalistinen toiminta (ei mainoksia, ei ulkopuolisia rahoittajia, vapaaehtoisuus) vaikuttaa kirjoittamiseen? Mitä mahdollisuuksia ja rajoja julkaiseminen paperilehden lisäksi sosiaalisessa mediassa antavat kirjoittamiselle? Miten zineihin usein liittyvä ilmestymisen epäjatkuvuus voi vaikuttaa kirjoittamiseen?

Laajana teoreettisena viitekehyksenäni ovat kirjoittamisen konventiot anarkistisessa teoriaperinteessä, jossa niin normit ja instituutiot kuin ’tieto’ ja ’objektiivisuuskin’, asetetaan kyseenalaisiksi sekä kielen että sisältöjen tasolla ja jossa DIY-toiminta/-kirjoittaminen on vahvassa asemassa. Suppeampana teoreettisena kehyksenäni ovat kirjoittamisen konventiot ja mahdollisuudet queer-aktiivisissa ja -tutkimusperinteessä, joissa tarkastellaan ja tutkitaan sukupuolten ja seksuaalisuuksien moneutta, määrittelyjä ja määrittelemättömyyksiä. Kolmanneksi pohdin zine-kirjoittamisen ja taistelevan tutkimuksen (militant research) yhteistoimintamahdollisuuksia.

Metodeinani käytän feminististä lähilukua, zine-kirjoittajien puolistrukturoituja teemahaastatteluja sekä autoetnografiaa kaksoisroolistani queerfeministi-tutkijana ja -lehtitoimijana (*QFemZine – Queeria ja Feminismiä*). Aineistonani on kymmenkuntaa queeria eri tavoin käsittelevää zineä (esim. *Queer Punx Night Out*, *QFemZine – Queeria ja Feminismiä* sekä *Mixed up! Mixed Race Queer and Feminist Zine*).

Avainsanat: anarkismi, DIY, kirjoittaminen, pienlehtitoiminta, queer, queerfeminismi, teksti, pienlehtitoiminta, vapaaehtoistoiminta, zine

Tekstin kirjoittamisesta tekstin tuotantoon - miten virkatekstit syntyvät?

Ulla Tiililä, Kotimaisten kielten keskus, HY

Kirjoittamista on perinteisesti käsitelty luovana ja yksilöpsykologisena prosessina. Virkatyönä tehtäviin teksteihin tämä näkökulma ei kuitenkaan aina ole mielekäs. Virkatekstit syntyvät nimittäin kollektiivisesti, hierarkkisesti ja usein myös teknisten järjestelmien ehdoilla (ks. esim. Tiililä 2000: 221). Luon esitelmässäni katsauksen viranomaisteksteihin ja niiden syntyyn omien tutkimusteni ja vetämieni tutkimushankkeiden kautta.

Esittelen viranomaisten tekstityön raameja, kuten tietoja tekstien määristä. Luon myös katsauksen tekstien motivaatioon: suuri osa viranomaisteksteistä on nimittäin lakisääteisiä. Nämä taustat on tarpeen tietää, jotta voisi ymmärtää, miksi julkishallinnossa tekstejä tehdään sillä tavoin kuin tehdään. Tekstinteossa hyödynnetään mallitekstejä sekä tietojärjestelmiin syötettyjä ns. fraasi-pankkeja ja niiden sisältämiä vakiotekstejä (esim. Tiililä 2006: 150–151). Valmiit tekstikatkelmat nopeuttavat käytännön työtä. Samalla ne ovat myös välineistönä, joilla asiakaspalvelun työntekijöitä ohjailaan, kun he soveltavat harkinnanvaraisuutta sisältäviä lakeja (Tiililä 2009: 141).

Virkatekstien tekemistä on Kotimaisten kielten keskuksessa tutkittu tekstien kehittämisen tarpeista lähtien. Tutkimus motivoi myös genretutkimuksen jakoa tekstin 1) olemuksen, 2) tuottamisen ja 3) kuluttamisen tutkimukseen (esim. Fairclough 1992: 126; 1997: 50–51, myös Bhatia 1993: 22–36; Swales 1990: 46). Toisaalta se luo haasteita joillekin genretutkimuksessa vakiintuneille tarkastelutavoille, kuten jaksoanalyysille: miten pitäisi tulkita merkityksiä, jotka syntyvät monipolvisessa prosessissa kenties ilman yhdenkään ihmisen tietoisia päätöksiä? Entä voiko tällaiseen hajautettuun tekstintuotantoon soveltaa genretutkimuksessa esitettyä ajatusta genren ympärille rakentuvasta yhteisöllisyydestä, diskurssiyhteisöstä?

Asiasanat: virkakieli, julkishallinto, tekstintuotanto, hierarkkisuus, kollektiivisuus, automaatio

Lähteet

Bhatia, Vijay 1993: *Analysing genre. Language use in professional settings*. Longman, London and New York.

Fairclough, Norman 1992: *Discourse and Social Change*. Polity Press, Cambridge.

Fairclough, Norman 1997: *Miten media puhuu*. Suom. Virpi Blom ja Kaarina Hazard. Vastapaino, Tampere.

Swales, John 1990: *Genre Analysis. English in academic and research settings*. Cambridge University Press, Cambridge, New York, Port Chester, Melbourne, Sydney.

Tiililä, Ulla 2000: Tapaus päivähoitopäätös. Teoksessa Vesa Heikkinen & Pirjo Hiidenmaa & Ulla Tiililä: *Teksti työnä, virka kielenä*. Gaudeamus, Helsinki, s. 214–266.

Tiililä, Ulla 2006: Tekstejä mallikatkelmista: työn, tekstien ja yhteisön näkökulmia. Teoksessa Tuija Nikko & Pekka Pälli (toim.) *Kieli ja teknologia. Talous ja kieli IV. Helsingin kauppakorkeakoulun julkaisuja B-76*, s. 149–171.

Tiililä, Ulla 2009: Oikeuskielen ja yleiskielen suhde: viisi näkökulmaa. Teoksessa Erkki J. Hollo (toim.) *Kansallinen oikeus ja liittovaltiollistuva Eurooppa. National Law and Europeanisation. Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja, E-sarja N:o 21*. Suomalainen Lakimiesyhdistys, Helsinki s. 130–144.

Kirjallista tuottamista arvioimassa: Mitä ylioppilaskokeen ruotsin ja *finskan* keskipitkän oppimäärän kirjallisen tuottamisen tehtävänannot kertovat?

Outi Toropainen, Oulun yliopisto & Sinikka Lahtinen, Turun yliopisto

Toisten kotimaisten kielten ylioppilaskirjoituksiin on kymmenen viime vuoden aikana osallistunut keskimäärin vajaat 27 000 kokeilasta vuosittain. Kaikilta kokeisiin osallistuvilta, kielestä ja oppimäärästä riippumatta edellytetään kirjallisen tuottamisen tehtävän tekemistä. Siinä osiossa kokeilas voi valita itselleen sopivat tehtävät, ja hänen tulee kirjoittaa pyydetty teksti annettujen ohjeiden mukaisesti. Ylioppilastutkinnon kokeiden avulla selvitetään muun muassa, ovatko lukiolaiset omaksuneet opetussuunnitelman mukaiset tiedot ja taidot (<http://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/ylioppilastutkinto>).

Tutkimuksessamme perehdytään molempien kotimaisten kielten (*finska* ja ruotsi) keskipitkän oppimäärän ylioppilaskirjoitusten kirjoitelmien tehtävänantoihin vuodesta 2008. Tavoitteenamme on syventää tietojamme lukio-opinnot päättävien kotimaisten kielten kirjallisen tuottamisen kokeista.

Lähestymme kirjallisen tuottamisen kokeen tehtävänantoja seuraavista lähtökohdista. Ensinnäkin tarkastelemme tehtävänantoja genrepedagogiikan näkökulmasta (esim. Martin & Rose 2008). Genrepedagogiikan mukaan kaikki sosiaalisesti ankkuroituneet tekstit, joilla on tietty tavoite ja sosiaalinen funktio, voidaan palauttaa kulttuurisidonnaisiin esittämistapoihin. Näitä tapoja on kuusi: kertomukset (*narratives*), uudelleen kerrotut tarinat (*recounts*), kuvaukset (*reports*), ohjeet (*procedures*), kannanotot (*expositions*) ja selvitykset (*explanations*). (esim. Martin 1989; Derewianka 1991; Holmberg 2006.) Toisaalta lähestymme tehtävänantoja niiden perusteella tuotettujen tekstien arviointikriteerien näkökulmasta. Kriteerit korostavat tekstin viestinnällisyyttä (<http://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/ylioppilastutkinto/yleiset-maaraykset-ja-ohjeet>.)

Viestinnällisyyttä voidaan lähestyä kirjoitustapahtuman näkökulmasta. Silloin konteksti, tekstin tavoite sen kirjoittaja ja vastaanottaja ovat olennaisia.

Tutkimuksemme perusteella on mahdollista saada kokonaiskuva lukio-opintojen päättävän kokeen kotimaisten kielten kirjallisen tuottamisen trendeistä ja monipuolisuudesta. Kokonaiskuva tarjoaa mahdollisuuden kirjallisen tuottamisen tehtävänantojen kriittiseen tarkasteluun ja tehtävänantojen kehittämiseen edelleen. Tehtävänantojen kokonaiskuvan kautta on mahdollista tarkastella myös, mitä arviointikriteerien viestinnällisyyden käsitteellä tarkoitetaan.

Asiasanat: ylioppilastutkinto, kirjoittaminen, toinen kotimainen kieli, tekstilaji, genre

Mitä ovat akateemiset tekstitaidot?

Katriina Uljas-Rautio, Lapin yliopisto

Tässä tutkimuksessa minua kiinnostaa, mistä yliopistokoulutuksessa puhutaan, kun puhutaan tutkimisesta, lukemisesta ja kirjoittamisesta. Näille annettuja merkityksiä on ensimmäisessä vaiheessa tarkoitus tarkastella opinto-oppaiden pro gradu -tutkielmien kuvaustekstien valossa. Aineistonani on yhdeksän eri yliopiston ja niiden kahdeksan eri tiedekunnan pro gradu -kuvaukset. Yhteensä kuvauksia on noin kolmesataa, mutta osalla oppiaineista on yhteiset kuvaustekstit, joten analysoitavia tekstejä on pari sataa. Kuvaustekstit ovat lukuvuodelta 2013–2014.

Lukemisen, kirjoittamisen ja tutkimisen merkityskokonaisuuksiin päästään analysoimalla, miten tutkimuksesta ja kirjoittamisesta puhutaan, minkälaista toimintaa niihin liitetään, mitä ohjeita annetaan, mitä tavoitteita asetetaan, miten tavoitteita ja ohjeita argumentoidaan. Opetuksellisen kiinnostukseni vuoksi kurssikuvausten analysointi painottuu sisällön representoitumiseen. Ei ole kuitenkaan tarkoitus vain kirjoittaa kuvaustekstejä uudestaan, vaan analysoida tekstejä myös kielellisten rakenteiden ja valintojen valossa, jolloin paljastuu, minkälaisia vuorovaikutussuhteita niissä rakennetaan, mikä on tekstin tarkoitus ja minkälainen teksti on kielellisenä esityksenä.

Tutkimustani voi luonnehtia yhtäältä funktionaaliseksi tekstintutkimukseksi, koska aineiston lähiluennassa ollaan kiinnostuneita kielen kolmesta eri metafunktiosta: ideationaalisesta, interpersonaalista ja tekstuaalisesta metafunktiosta (esim. Halliday, M.A.K; Hiidenmaa, P; Shore, S.). Toisaalta tutkimus on kuitenkin siinä mielessä tekstilajitutkimusta, että aineiston kielellisten valintojen ja todellisuuden rakentumisen avulla on tarkoitus pohtia opinnäytetöiden tekstikäytänteitä ja ominaispiirteitä eli tekstilajia sinänsä. Tekstilajin käsitteen avulla pohditaan yhteisön sopimia tutkimisen ja kirjoittamisen merkityksiä ja sitä, minkälaisia merkityksiä kuvauksissa annetaan akateemisille tekstitaidoille. Akateemiset tekstitaidot ymmärretään tässä luku- ja kirjoitustaitona sekä sosiaalisten tilanteiden hahmottamisena (ks. esim. Luukka M-R.). Näin päästään myös ymmärtämään, minkälaista kuvaa tuotetaan tutkijuudesta, tieteestä ja tieteellisyydestä.

Vaikka aihetta sivuavia tutkimuksia ja oppikirjoja on runsaasti, oppimistavoitteiden, toteutuksen ja ohjauksen välinen ristiriita on ilmeinen. Akateemisten tekstien ohjauksesta vastaavat edelleen pääasiassa muut kuin kielen ja tekstien asiantuntijat. Kieli ja teksti saattavat määrittäytyä kapeasti normeiksi ja säännöiksi.

Asiasanat: representatio, tekstilaji, kielen funktionaalisuus, tutkimus, tutkimuskirjoittaminen

Lähteet

Halliday, M.A.K. 2004. An introduction to functional grammar. 3. p Arnold; *Hiidenmaa, P.* 2000. Lingvistinen tekstintutkimus. Teoksessa *Kieli, diskurssi & yhteisö.* (Toim.) Sajavaara, Piirainen-Marsh. Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytäntöä. 2. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Jyväskylän yliopisto. *Shore, S.* 2012. *Kieli, kielenkäyttö ja kielenkäytön lajit systeemis-funktionaalisessa teoriassa.* Teoksessa *Genre-analyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja.* (Toim.) Heikkinen, Voutilainen, Lauerma, Tiililä, Lounela. Gaudeamus; *Luukka, M-R* 2004. *Genre-pedagogiikka: askelia tekstitaitojen jatkumolla.* Teoksessa *Hiiden hirveä hiihtämässä: hirveä(n) ihana kirjoittamisen opetus.* Äidinkielen opettajain liiton vuosikirja XLVIII. Helsinki.

Kauppätieteiden opiskelija kirjallisena viestijänä

Ville Virsu & Riitta Koskimies, Turun kauppakorkeakoulu

Kauppätieteiden opiskelija kirjoittaa opintojensa aikana paljon: tieteellisiä tekstejä, työelämän ja liike-elämän käytäntöihin valmentavia tekstejä ja luonnollisesti muita opintoihin liittyviä tekstejä. Opintojen aikana tuotettavan tekstin suuri määrä saattaa jopa yllättää, sillä tekstiä ja kirjoittamista ei yleensä mielletä kauppätieteen opintojen keskiöön. Oletan, että keskiverto kauppätieteiden opiskelija ei myöskään ole erityisesti orientoitunut itsensä ilmaisemiseen ja viestimiseen nimenomaan kirjallisesti – saati tarkastelemaan kirjallisia tuotoksiaan meta-analyttisellä tasolla.

Osittain juuri siksi on nähdäkseni kiinnostavaa tutkia, mitä tuleva ekonomi itse ajattelee kirjoittamisesta osana opintojaan ja tulevaisuuden työtehtäviään. Tutkimus toteutetaan kyselynä, jossa haetaan vastauksia mm. seuraaviin osaongelmiin: Miten kirjoittamistyö alkaa, ja millainen ongelmanratkaisuprosessi kirjoittaminen on? Mikä kirjoittamisessa on erityisen vaikeaa? Miten tekstilaji ymmärretään muodollisena kategoriana ja sosiaalisena toimintana – onko opiskelijalle yleensä selvää, miksi ja miten erilaisia tekstejä kirjoitetaan? Saako opiskelija riittävästi palautetta teksteistään, ja millainen palaute koetaan erityisen hyödylliseksi? Millaisia kirjoittamistaitoja opiskelija odottaa erityisesti tarvitsevansa tulevaisuuden työelämässä?

Erityisesti kiinnostuksen kohteena on siis prosessi: työskentelyn aloittaminen, suunnittelu, tekstin tuottamisen tavat sekä palautteen vaikutus kirjoittamiseen ja oppimiseen (ks. Ranta 2007). Nähdäkseni myös opiskelijoiden genreymmärrystä koskeva tieto olisi hyödyllistä opiskelijan viestintäkompetenssin jäsentämisessä ja sitä kautta ongelmakohtien havaitsemisessa (ks. Hyvärinen 2012; Kalliokoski 2007). Tutkimus on työelämän käytännön motivoima, ja sillä on vahva pedagogisen kehittämisen näkökulma. Tavoitteena on kartoittaa ongelmia ja puutteita niin opiskelijoiden osaamisessa kuin opetuksessakin sekä tuottaa kirjoittamisen opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa soveltamiskelpoista tietoa.

Asiasanat: kauppätieteet, kirjallisen viestinnän opetus, opetuksen kehittäminen

Lähteet

Hyvärinen, Riitta (2012) Tekstilaji, kielenhuolto ja koulutus. Teoksessa: *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käytäntöä*, Toim. Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä & Mikko Lounela, 537–544. *Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja* 29. Kotimaisten kielten keskus, Helsinki.

Kalliokoski, Jyrki (2007) Tekstilajin taju ja toisella kielellä kirjoittaminen. Teoksessa: *Genre – tekstilaji*. Toim. Anne Mäntynen, Susanna Shore & Anna Solin, s. 240–265. *Tietolipas* 213. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Plotti – kaikkea viestinnästä. Helsingin yliopiston kielikeskus. < <http://www.plotti.fi/>>.

Ranta, Kirsi (2007) *Kirjoittamisprosessi teksteinä. Tekstilingvistinen näkökulma abiturienttien tekstintuottamisen menettelyihin*. Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja 50.

Elämäjulkaisijan identiteetti

Sari Östman, Turun yliopisto

Digitaalisen kulttuurin väitöskirjassani (ilm. 03/2015) tarkastelin internet-elämäjulkaisemista. Tarkoitin sillä kaikkea, mitä, miten ja miksi kerromme itsestämme verkossa mediatekstin keinoin. Elämäjulkaiseminen on siis omaelämäkerrallista toimintaa. Olin kiinnostunut tutkittavien elämäjulkaisemiselle antamista merkityksistä, ilmiöön liittyvistä ajatuksista ja asenteista sekä sen leviämisen ja yleistymisen vaikutuksista ihmisiin.

Tarkastelin ilmiötä 30 tutkittavan kanssa tuottamani aineiston avulla. Käytössäni oli 30 teemakirjoitusta, 19 niitä syventävää haastattelua sekä yli 70 tutkittavien käyttöni lupaamaa verkkojulkaisua. Teemakirjoituksia ja haastatteluja käsittelin lähiluvun keinoin pyrkien uudelleen ja uudelleen erilaisina kokonaisuuksina lukemalla hermeneuttisesti syvenevään ymmärrykseen. Verkkojulkaisuja ja niissä tapahtuvaa kehitystä havainnoin läpi tutkimusprosessin v. 2008–2014. Myös niiden sisältöjä lähiluin tarvittaessa. Tärkein kysymys niin tutkimukseni kuin tämän esitelmän kannalta on: *millaisen aseman elämäjulkaiseminen saa suomalaisten elämässä vuoteen 2014 mennessä?*

Perustan käsitykseni elämäjulkaisemisesta identiteettityönä Richard Jenkinsin (2008) sosiaalisen identiteetin käsitteeseen, jonka mukaan identiteettityö tapahtuu aina sosiaalisissa prosesseissa. Olennaista on sekä se, mitä ajattelen itsestäni että se, mitä toiset minusta ajattelevat, näihin näkemyksiin liittyvät toiveet, pelot, odotukset, vaikuttamisyrietykset sekä näiden seikkojen keskinäinen vuorovaikutus. Elämäjulkaisijoiden omaelämäkerralliset blogikirjoitukset, valokuvat, statuspäivitykset, kommentit jne. ovat sosiaalista identiteettityötä (Jenkins 2008; ks. myös esim. Buckingham 2008 sekä Poletti ja Rak 2014).

Elämäjulkaiseminen on osalle tutkittavista yhtä aikaa erittäin merkityksellistä ja arjessa lähes näkymätöntä, kulttuurisesti pitkälle omaksuttua (Saarikoski ym. 2009). Ilmiön omaksuttuaan nämä tutkittavat kertoivat alkaneensa ajatella kaikkea toimintaa elämäjulkaisemisen kautta. He näkivät elämänsä tapahtumat osana elämäjulkaisemista vähintään yhtä paljon kuin julkaisemisensa osana elämää. Tällaisessa tilanteessa elämäjulkaisijan rooli (ks. esim. Berger ja Luckmann 2000, 86–87) on niin sisäistetty, että se on muuttunut yhdeksi osaidentiteetiksi eli identifikaatioksi (ks. esim. Kivikuru 2000, 11; Jenkins 2008, 37–48). Mitä aktiivisempi elämäjulkaisija, sitä enemmän hän katsoo elämänsä tapahtumia verkkokirjoittamisensa välineenä. Yleistyessään elämäjulkaiseminen päivittää meidät.

Asiasanat: elämäjulkaiseminen, verkkokirjoittaminen, identiteettityö, omaelämäkerrallisuus, internet

Lähteet

- Berger, Peter L. – Luckmann, Thomas 2000: *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen. Tiedonsosiologinen tutkielma*. 3. painos. (Engl. alkuteos 1966.) Helsinki: Gaudeamus.
- Buckingham, David (toim.) 2008: *Youth, Identity and Digital Media*. Massachusetts: MIT Press.
- Jenkins, Richard 2008: *Social Identity. Third Edition*. (1. painos 1996.) Lontoo/New York: Routledge.
- Kivikuru, Ullamaija 2000: Kanssalaisten yhteisyys ja ”he”. Teoksessa Tapper, Helena (toim.) 2000: *Median maisemissa*. Helsinki: Palmenia.
- Poletti, Anna – Julie Rak (toim.) 2014: *Identity Technologies. Constructing the Self Online*. London / Wisconsin: University of Wisconsin Press.
- Saarikoski, Petri – Suominen, Jaakko – Turtiainen, Riikka – Östman, Sari 2009: *Funetista Facebookiin. Internetin kulttuurihistoria*. Helsinki: Gaudeamus.